

Ministerie van Economische Zaken
Landbouw & Innovatie
Directie Plantaardige Agroketens en
Voedselkwaliteit
T.a.v. dhr. ir. C. Lever
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Briefnummer 12/153 WAR/IVH
Behandeld door Mw. Ir. P.W. Arendse
Doorkiesnummer (06) 46291782
Uw kenmerk
Datum 5 april 2012
Betreft Reactie Ctgb op artikelen in Science

Geachte heer Lever,

De mondiaal waargenomen bijensterfte en het mogelijk verband met toegelaten gewasbeschermingsmiddelen heeft continu de aandacht van het Ctgb. Recent verschenen in het wetenschappelijk tijdschrift Science twee artikelen^{1,2} over effecten van twee werkzame stoffen uit de groep van neonicotinoïden op respectievelijk honingbijen en hommels. De blootstelling aan deze stoffen zoals die volgens de onderzoekers in het veld plaatsvindt, is in deze studies nagebootst. Het Ctgb heeft deze onderzoeken, mede op uw verzoek, bestudeerd op relevantie voor de huidige Nederlandse toelatingssituatie.

Het Ctgb is van mening dat op grond van de huidig beschikbare wetenschappelijke inzichten, inclusief de twee recent gepubliceerde onderzoeksrapporten in Science, er geen reden is tot onmiddellijke wijziging van lopende toelatingen van gewasbeschermingsmiddelen op basis van neonicotinoïden in Nederland.

De twee studies richten zich op de zaadbehandeling van twee verschillende neonicotinoïden: imidacloprid en thiamethoxam. Deze stoffen worden in Nederland gebruikt voor verschillende toepassingen, waaronder zaadbehandeling. In deze brief ga ik in op de toepassingen van respectievelijk imidacloprid en thiamethoxam.

Gebruik van imidacloprid:

Een van de onlangs gepubliceerde studies richt zich op de effecten van imidacloprid op hommelveolken¹. Negatieve effecten zijn gevonden op het gewicht van het hommelveolk en op de productie van koninginnen. De in de test gebruikte dosering bootst volgens het artikel veldrealistische concentraties na in nectar en pollen van gewassen die zaadbehandeling hebben gehad met imidacloprid. Imidacloprid heeft in Nederland weliswaar een toelating voor toepassingen als zaadbehandeling, echter momenteel niet als zaadbehandeling in gewassen die aantrekkelijk zijn voor bijen en hommels. Deze blootstellingsituatie zal zich in Nederland dus niet voordoen.

Cc Mevr. E. Veldhuis

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden

Stadsbrink 5 6707 AA Wageningen Postbus 217 6700 AE Wageningen t (0317) 471 810 f (0317) 471 899
post@ctgb.nl www.ctgb.nl IBAN NL27 RABO 0397076053 SWIFT/BIC RABONL2U KvK 09212570 0000

Een eerder op verzoek van de toelatinghouder ingetrokken toelating voor een zaadbehandelingsmiddel in mais op basis van imidacloprid heeft nog een aflever- en opgebruiktermijn, maar volgens onze informatie heeft geen verkoop plaatsgevonden van met dit middel behandeld maïszaad voor het teeltseizoen 2012.

De blootstelling van bijen en hommels middels andere toepassingen van imidacloprid zal lager zijn dan bij zaadbehandeling.

Het Ctgb concludeert dat ook op basis van de nieuwe inzichten die deze recent gepubliceerde studie biedt, de risico's van het in Nederland toegelaten gebruik van imidacloprid aanvaardbaar zijn.

Gebruik van thiamethoxam:

Thiamethoxam heeft in Nederland een toelating als zaadbehandeling in twee voor bijen aantrekkelijke gewassen (maïs en erwten). Uit het onderzoek² bleek dat honingbijen die aan thiamethoxam blootgesteld waren, hun volk minder goed konden terugvinden dan bijen die niet blootgesteld waren. De in de test gebruikte dosering is echter tenminste vijf keer hoger dan de veldrealistische concentratie waarop het Ctgb heeft beoordeeld en die aanvaardbaar is bevonden. Deze bevindingen worden bevestigd door langjarige veldstudies met veldrealistische blootstellingconcentraties uit het toelatingsdossier. Uit deze studies blijkt dat een dergelijke blootstelling van honingbijvolken aan met thiamethoxam behandelde maïs op de lange termijn geen nadelige effecten op de volken heeft.

De blootstelling van bijen en hommels middels andere toepassingen van thiamethoxam zal lager zijn dan bij zaadbehandeling

Het Ctgb concludeert dat ook op basis van de nieuwe inzichten die deze recent gepubliceerde studie biedt, de risico's van het in Nederland toegelaten gebruik van thiamethoxam aanvaardbaar zijn.

Relevantie van beide onderzoeken voor toelatingen van middelen op basis van neonicotinoïden anders dan imidacloprid en thiamethoxam.

De genoemde effecten zoals gevonden in de recent gepubliceerde studies zijn niet rechtstreeks te vertalen naar andere neonicotinoïden. De Europese Commissie heeft de EFSA gevraagd de relevantie voor andere neonicotinoïden te onderzoeken. Zodra de resultaten van dit onderzoek beschikbaar zijn, zullen deze door het Ctgb beschouwd worden in relatie tot de momenteel in Nederland geldende toelatingen van middelen op basis van deze stoffen. Op dit moment is er geen reden om aan te nemen dat er bij het in Nederland toegelaten gebruik van de andere gewasbeschermingsmiddelen op basis van neonicotinoïden onaanvaardbare risico's optreden.

Vervolgacties

De Europese Commissie heeft beide studies neergelegd voor een oordeel bij de EFSA. Dit wordt eind april 2012 verwacht. De Commissie heeft met betrekking tot deze onderzoeken de EFSA de vragen voorgelegd of de doseringen realistisch en representatief zijn voor toelatingssituaties in alle lidstaten en of de nieuwe onderzoeksresultaten extrapoleerbaar zijn naar andere neonicotinoïden die voor zaadbehandeling gebruikt worden, met name clothianidin. Nederland en de Europese Commissie hebben ook de lidstaten die het Europese dossier van beide stoffen hebben opgesteld om een snelle reactie gevraagd zodat binnen Europa eenduidig kan worden gereageerd en zonodig op Europees niveau dezelfde actie kan worden ondernemen.

De Europese Commissie zal de EFSA ook vragen een overzicht te maken van de bestaande data van risico's voor bijen van neonicotinoïden.

De recent gepubliceerde studies vormen een aanvulling op het al uitgebreide dossier van deze stoffen. De resultaten zullen betrokken worden bij de beoordeling van nieuwe aanvragen tot toelating van middelen op basis van imidacloprid, thiamethoxam of andere neonicotinoïden. De resultaten vragen om aanvullend onderzoek, bijvoorbeeld om te bepalen welke concentraties juist geen effecten meer laten zien (NOEC-waarden) en om te bepalen wat de relevantie is van de gevonden effecten voor de veldsituatie. Het Ctgb bepleit om beter te kijken naar de effecten op andere bijensoorten dan de honingbij. Europese ontwikkelingen op dit vlak zijn reeds in gang gezet. Nederland draagt hieraan bij door deelname aan de EFSA werkgroep die zich richt op het schrijven van een guidance document voor de risicobeoordeling voor bijen met betrekking tot gewasbeschermingsmiddelen.

Eindconclusie

Het Ctgb concludeert na bestudering van de recent gepubliceerde studies, dat de onderzoeksresultaten geen gevolgen hebben voor de toelaatbaarheid van de momenteel in Nederland beschikbare middelen. Er is geen aantoonbaar verband tussen de voorkomende blootstelling bij het toegelaten gebruik en de geconstateerde effecten op de Nederlandse bijenpopulatie, zodat op dit moment een ingrijpen door het Ctgb op de lopende toelatingen in Nederland niet gerechtvaardigd is.

Wij vertrouwen u hiermee naar behoren geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden,
voor deze:
de secretaris/directeur,

dr. A.T.C. Bosveld

- 1) Neonicotinoid Pesticide Reduces Bumble Bee Colony Growth and Queen Production. Penelope R. Whitehorn, Stephanie O'Connor, Felix L. Wackers, Dave Goulson. Published Online March 29 2012. *Science* DOI: 10.1126/science.1215025
- 2) A Common Pesticide Decreases Foraging Success and Survival in Honey Bees. Mickaël Henry Maxime Beguin Fabrice Requier, Oriane Rollin, Jean-François Odoux, Pierrick Aupinel, Jean Aptel, Sylvie Tchamitchian, Axel Decourtye. Published Online March 29 2012. *Science* DOI: 10.1126/science.1215039.